

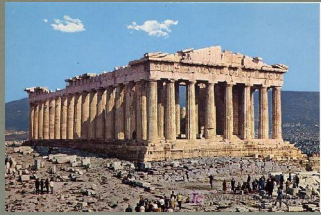
Perfekcyjne piękno - KLASYCYZM

- KLASYCYZM –kierunek artystyczny epoki OŚWIECENIA (wieku „rozumu”)
- *Classicus* – z łac. „doskonały”, „wzorcowy”
 - nawiązanie do kultury i sztuki Antyku, jako wzoru:
 - mądrości,
 - piękna, dobrego smaku,
 - harmonii,
 - równowagi między treścią a formą dzieła
 - inspiracja starożytną architekturą i rzeźbą
 - określenie wszystkiego, co doskonałe
- Ramy czasowe: poł. XVIII – pocz. XIX w.
 - 1750 (data śmierci J.S. Bacha) – ok. 1820 r.

Idee oświeceniowe

- Kult rozumu – Francja, Anglia - (wyzwolenie się z wszelkich „więzów”) – filozofia racjonalistyczna – poznanie prawdy może nastąpić tylko przez rozum (Rousseau, Kant)
- Sekularyzacja w społeczeństwie
- Prawa człowieka (praw jednostki) - Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela z 1789 roku - wolność, własności, suwerenności ludu, równość i braterstwo,
- Nowoczesne państwo (trójpodział władzy)
- Ukształtowanie się idei liberalizmu gospodarczego

Styl klasycyczny

Parteton – Akropol – Grecja (447-432 p.n.e.)

Styl klasycystyczny

Pałac Na Wodzie – Łazienki Królewskie

Mówimy o muzyce „klasycznej”...

Muzyka klasyczna czy muzyka klasycystyczna?

Muzyka klasyczna

- Potocznie rozumiana jako muzyka poważna
- W ścisłym rozumieniu (tego terminu muzycznego) odnosi się do muzyki epoki klasycyzmu

Muzyka klasycystyczna

- Prawidłowe znaczenie terminu w odniesieniu do muzyki epoki klasycyzmu

Główne tendencje w muzyce

- uproszczenie budowy utworów (odejście od barokowego „przepychu”)
- odejście od technik polifonicznych
- preferowanie muzyki homofonicznej (wyraźna melodia z akompaniamentem harmonicznym)
- Przyjęcie ściśle określonej budowy utworów – symetryczny podział muzyki na części i okresy muzyczne
- Stosowanie budowy okresowej
- Cechy muzyki: umiar, prostota, porządek, harmonia

Formy muzyki klasycznej

1/ Sonata klasyczna

- Utwór instrumentalny solowy (np. flet, skrzypce, obój, klawesyn, fortepian) lub z akompaniamentem basso continuo (klawesyn, organy)
- Składa się z kilku (3 lub 4-ch) części – kontrastujących (zróznicowanych) pod względem tempa, metrum, rytmu, faktury (tj. zestawienia głosów/instrumentów)
- Całość (cały utwór) nazywamy cyklem sonatowym

Cykl sonatowy w sonacie klasycznej - schemat

CZĘŚĆ – I – Allegro sonatowe

- Najważniejsza, często najdłuższa część. Szybkie tempo.

CZĘŚĆ – II – Pleśń lub temat z wariacjami

- Kontrast do I części pod względem tempa i tonacji.
- Spokojny, liryczny charakter. Wolne tempo.

CZĘŚĆ – III – Menuet lub scherzo

- Tonacja zasadnicza. Umiarkowane tempo
- Najczęściej forma A-B-A oraz metrum 3/4

CZĘŚĆ – IV – Rondo, wariacje lub allegro sonatowe (FINALE)

- Tonacja zasadnicza. Skoczny charakter. Szybkie tempo.

Sonata klasyczna (cykl sonatowy) występuje w muzyce:

- a/ **Solowej** (np. fortepian/klawesyn, lub np. skrzypce + fort.)
- b/ **Kameralnej** (np. kwartet smyczkowy)
- c/ **Orkiestrowej** (np. symfonia, koncert)

2/ Symfonia

- to sonata skomponowana na orkiestrę

3/ Kwartet smyczkowy

- to sonata skomponowana na 4 instrumenty
- I skrzypce, II skrzypce, altówka, wiolonczela

4/ Koncert

- to utwór (również sonata) skomponowany na instrument solowy + orkiestrę

Przykłady muzyczne:

... aby zrozumieć różnice między sonatą, kwartetem, koncertem i symfonią ☺...

1/ Sonata:

W.A. Mozart – *Sonata fortepianowa nr.11, A-dur*, KV 331,

I cz. - Andante grazioso

II cz. - Menuetto

III cz. - Alla turca allegretto (pot. „Marsz turecki”)

L. Van Beethoven – *Sonata fortepianowa nr 2, cis-moll*, op. 27,

I cz. - Adagio sostenuto (pot. „Sonata księżycowa”)

II cz. - Allegretto

III cz. - Presto agitato

2/ Kwartet

Józef Haydn („ojciec” muzyki klasycznej, w szczególności kwartetu smyczkowego)

Józef Haydn – *Kwartet smyczkowy C-dur*, op. 76, nr 3

I cz. - Allegro

II cz. - Poco adagio: cantabile (pot. „Kwartet cesarski”)

III cz. - Minuetto. Allegro

IV cz. - Finale. Presto

3/ Symfonia

Ludwig van Beethoven – *V Symfonia c-moll*, op. 67

I cz. - Allegro con brio („motyw losu”)

II cz. - Andante con moto

III cz. - Scherzo. Allegro

IV cz. - (attacca:) Finale. Allegro

Koncert

Józef Haydn – *Koncert na trąbkę Es-dur*

I cz. – Allegro

II cz. - Andante cantabile

III cz. - Allegro

* Oznaczenia dzieł muzyków:

Jan Sebastian Bach – oznaczenie BWV (*Bach Werke Verzeichnis*)

Wolfgang Amadeus Mozart – oznaczenie KV
(*Köchelverzeichnis*)

Inni kompozytorzy – oznaczenie Op. (z łac., „dzieło”)

Allegro sonatowe

UWAGA: Allegro sonatowego nie należy mylić z
sonatą ani z oznaczeniem tempa

Allegro sonatowe / forma sonatowa – to rodzaj budowy
(konstrukcji, formy) utworu muzycznego, który wykształcił
się w XVIII wieku w muzyce instrumentalnej.

Allegro sonatowe tworzą trzy główne elementy:

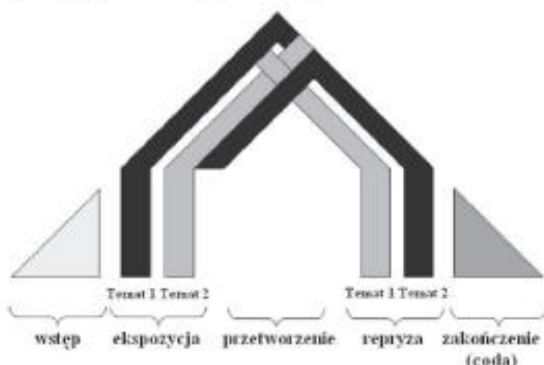
Ekspozycja	J. Haydn - <i>Symfonia Nr. 8 G-dur</i> (<i>Wieczór</i>) – cz. I - <i>Allegro</i>
Przetworzenie	
Repryza	L. Van Beethoven - <i>Symfonia No 5, c-moll, Op. 67</i> <i>Allegro con brio</i>

Allegro sonatowe zwykle składa się z DWÓCH tematów
muzycznych, które kontrastują ze sobą charakterem.

Jeden jest dynamiczny, drugi natomiast liryczny

Ekspozycja

- Temat I - w tonacji zasadniczej
- Temat II - w tonacji dominanty (np. C-dur - G-dur)
lub w tonacji równoległej (np. C-dur - a-moll).
- Wprowadzenie do nowej tonacji tematu drugiego
jest poprzedzone łącznikiem

F. Schubert – *VIII Symfonia „Niedokończona”* – cz. I

Przetworzenie

- Wykorzystanie obu tematów lub
ich fragmentów. Mieszanie oraz
melodyczno-rytmiczne
przetwarzanie tematów – praca
ewolucyjno-przetworzeniowa
- Możliwość zmiany tonacji.

Repryza

- Powrót do tonacji zasadniczej.
- Oba tematy występują w tej samej
tonacji, bez łącznika.
- Repryza jest nieco zmienionym
powtórzeniem ekspozycji

Utwór jest zakończony **CODA** –
w jęz. łac. „coda” znaczy ogon.

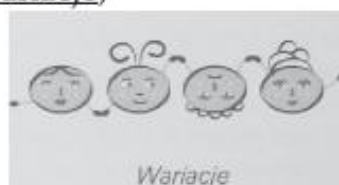
Pozostałe formy muzyki klasycznej

Wariacja – (varius – różny) to forma, w której:

- główny temat występuje na początku utworu, a następnie ulega
- przekształceniom/zmianom (wariacje)
- Zmianom może ulegać:

- melodia, rytm, metrum itp..

L. van Beethoven - Wariacje na temat
Nel cor piu non mi sento

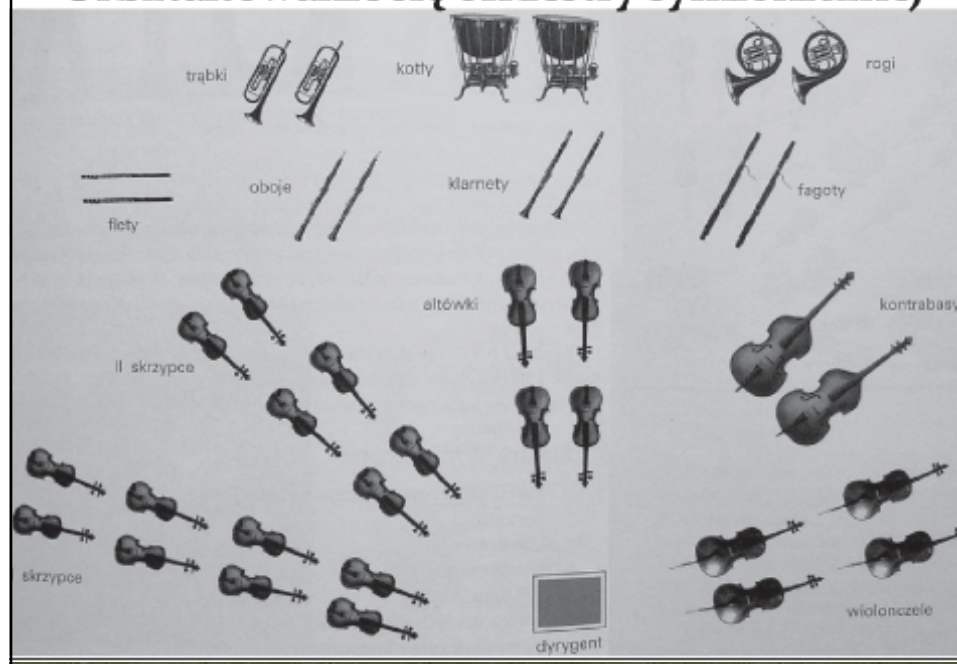
Rondo – (z fr. *rondeau* – koło; okrągły) forma posiadająca:

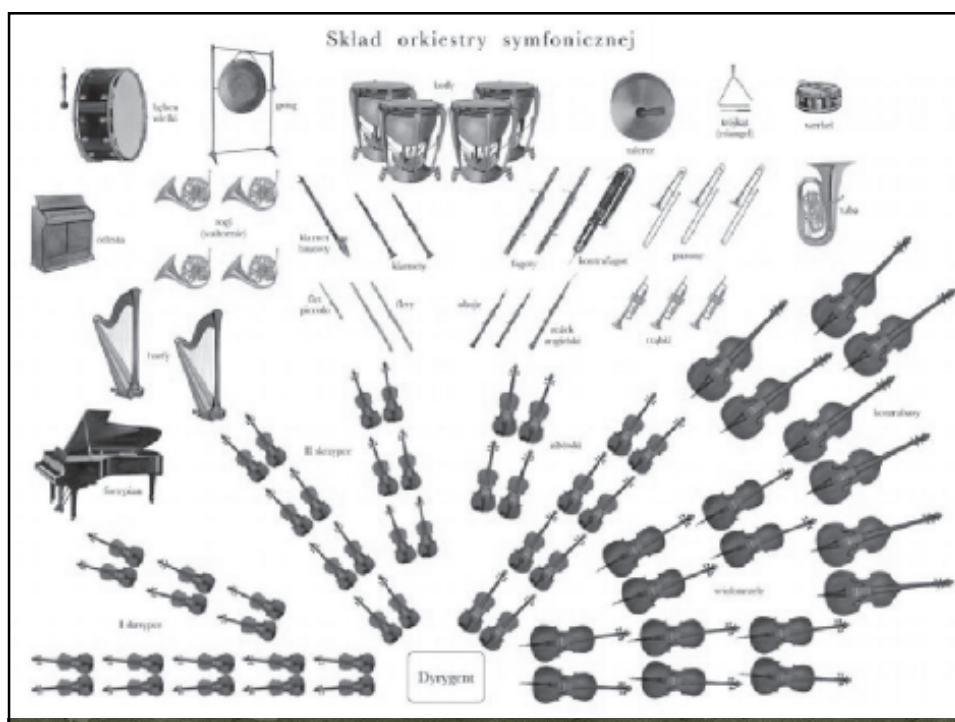
- stale powtarzający się refren (A - pogodny i taneczny) oraz
- zwrotki (kuplety) – B, C, D itd.

L. van Beethoven - *Koncert skrzypcowy –
cz. III Rondo (Allegro)*

Ukształtowanie się orkiestry symfonicznej

Muzyka klasyczna - cechy

- Ścisłe określona budowa utworów – według schematu cyklu sonatowego komponowano:
 - sonaty, symfonie, koncerty oraz kwartety smyczkowe
- Muzyka o fakturze homofonicznej, oparta na zasadach harmonii funkcyjnej – dur-moll
- zasada symetrii i okresowości (periodyczności) w budowie utworu muzycznego – *allegro sonatowe* i *cykl sonatowy*
- Muzyka umiarkowana, prosta, uporządkowana
- Powściągliwość w wyrażaniu emocji
- Harmonijne połączenie wszystkich elementów artystycznych